

БУТИРІН Владислав
МОРОХОВСЬКИЙ Микола
Військово-юридичний інститут
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
(м. Харків, Україна)

ПРОБЛЕМАТИКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ БПЛА В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Сучасний досвід ведення бойових дій, зокрема під час відсічі збройної агресії проти України, засвідчив фундаментальну роль безпілотних авіаційних комплексів (БпАК) у системі управління вогнем, розвідки, коригування артилерійських ударів та забезпечення бойових операцій. Безпілотні літальні апарати (БпЛА) стали ключовим елементом бойових дій на тактичному й оперативному рівнях. Водночас нормативно-правове забезпечення їхньої діяльності, зокрема в межах чинних керівних та бойових документів Збройних Сил України, залишається неповним і не відповідає реальним умовам сучасної війни.

На практиці підрозділи БпЛА діють у структурі батальйонів, бригад або як окремі формування. Проте уніфікація їхньої штатної структури, порядок підпорядкування, управління, взаємодії з іншими родами військ, а також алгоритми бойового застосування недостатньо чітко визначені у відповідних керівних документах. Це призводить до того, що командири змушені ухвалювати рішення в оперативному порядку, спираючись на власний досвід, а не на уніфіковані норми. Такий підхід суттєво знижує ефективність управління і призводить до дублювання функцій, неузгодженості дій і зниження оперативної гнучкості.

На сьогодні в офіційних бойових та керівних документах Сил оборони України відсутнє комплексне та уніфіковане визначення застосування підрозділів, які використовують БпАК. Керівні документи передбачають

загальні розділи щодо розвідки та застосування технічних засобів спостереження, але не містять єдиної уніфікованої структури, чисельності, типів посад та чіткого рівня підпорядкування таких підрозділів. Це призводить до хаотичного підходу у формуванні безпілотних груп, які створюються на рівні батальйонів, бригад або волонтерсько-ініціативних підрозділів. Внаслідок цього командири вищої та середньої ланки не мають чітких механізмів управління підрозділами БПЛА: кому саме вони підпорядковуються, які завдання виконують, яким чином координують дії з розвідувальними, артилерійськими або штурмовими підрозділами. [1],[2].

Фактична структура підрозділів БПЛА сьогодні є експериментальною — кожна бригада або батальйон організовує роботу безпілотників за власними схемами. Частина таких груп входить до складу розвідувальних рот, частина — до артилерійських підрозділів, а іноді функціонує як незалежні “роти БПЛА” без чіткої інтеграції у бойові порядки. Це створює серйозні проблеми взаємодії, особливо під час багаторівневих операцій.

Через відсутність єдиних тактичних стандартів управління БПЛА спостерігається ситуація, коли одні й ті самі об’єкти спостереження дублюються кількома підрозділами, а передача розвідувальних даних між рівнями управління відбувається з затримкою. Дані розвідки з безпілотників нерідко не встигають потрапляти до артилерійських підрозділів у режимі реального часу через нестандартизовані канали передачі інформації та різні програмні комплекси.

Також відсутня чітка регламентація щодо використання БПЛА у наступальних діях, коли їх завданням є виявлення, супровід і коригування цілей у русі. Часто ці функції виконуються імпровізовано, без стандартизованого алгоритму взаємодії між штурмовими групами, артилерією та операторами БПЛА. Водночас досвід сучасних бойових дій свідчить, що ефективне управління вогнем можливе лише за умови інтеграції БПЛА у систему командування і зв’язку на тактичному рівні.

Не менш актуальною є проблема тактичного навчання особового складу. Відсутність єдиного затвердженого курсу підготовки операторів призводить до різного рівня професійності, відсутності уніфікованих методів роботи і слабкої

взаємозамінності персоналу. Часто оператори БПЛА навчаються за спрощеними волонтерськими програмами, які не відповідають вимогам бойової обстановки [2],[3],[4].

Першочерговим кроком має стати розроблення та внесення змін до Бойових статутів родів військ ЗСУ та інших військових формувань, у яких необхідно закріпити окремий розділ, присвячений організації, управлінню і застосуванню підрозділів БпАК. У цьому розділі мають бути визначені типові штатні структури підрозділів (від відділення до роти), з описом посадових обов'язків, кваліфікаційних вимог та порядку підпорядкування.

Паралельно необхідно затвердити єдині тактичні стандарти бойового застосування БПЛА. У таких стандартах повинні бути визначені алгоритми розгортання, передачі даних, взаємодії з артилерією, інженерними, піхотними та РЕБ-підрозділами. Це дозволить створити уніфіковану систему взаємодії, яка забезпечить оперативність і точність прийняття рішень.

Окремої уваги потребує система ремонту та технічного обслуговування БПЛА. Більшість підрозділів сьогодні змушені здійснювати ремонт власними силами, без доступу до централізованих ремонтних пунктів. Створення регламентованої системи технічного обслуговування, із відповідними штатними підрозділами технічної підтримки, дозволить скоротити час відновлення техніки та підвищити її боєготовність.

Ще одним напрямом має бути формування єдиного стандарту підготовки операторів. На рівні Міністерства оборони доцільно створити офіційний навчальний центр БПЛА з уніфікованими програмами, що охоплюватимуть не лише пілотування, а й тактичне застосування, роботу у складі бойових груп, обмін даними та дії в умовах радіоелектронного протистояння [5],[6].

Висновок. Підрозділи БпАК продемонстрували свою ключову роль у сучасних бойових діях: вони істотно підвищують здатність підрозділів до виявлення цілей, корекції вогню та забезпечення ситуаційної обізнаності командирів. Водночас їхній потенціал залишається частково нереалізованим через відсутність системної нормативної та організаційної регламентації. Наявні прогалини – відсутність штатного закріплення, єдиних тактичних положень,

методики інженерної розвідки, стандартизованих програм підготовки операторів, а також правил організації пунктів управління і протоколів обміну розвідувальними даними – призводять до неузгодженості дій, зниження ефективності розвідки та управління вогнем і збільшують ризики для особового складу й техніки.

Для виправлення ситуації необхідне системне оновлення Бойових статутів із закріпленням повної інтеграції підрозділів БПАК в структуру бойових порядків, встановленням типової штатної структури, посадових інструкцій і механізмів відповідальності. Це має бути підкріплено створенням навчальної, технічної та командної інфраструктури (центри підготовки та атестації операторів, ремонтно-технічні підрозділи, стандартизовані канали обміну даними, фортифікаційні вимоги до пунктів управління). Впровадження наведених заходів не лише підвищить оперативну стійкість і ефективність застосування БПАК, а й забезпечить перехід Збройних Сил України на якісно новий рівень бойового управління, сумісний зі стандартами НАТО та вимогами сучасного поля бою [7].

Список використаних джерел:

1. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина III (взвод, відділення, екіпаж танка): наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 25.05.2016 № 238.
2. Бойовий статут механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина II (батальйон, рота): наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 30.12.2016 № 605.
3. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина I (основні положення): наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 22.06.2016 № 276.
4. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII // Відомості Верховної Ради України, 2018, № 31.
5. NATO STANAG 4670 (Edition 2): Unmanned Aircraft Systems Airworthiness Requirements. — NATO Standardization Office, Brussels, 2022.

6. Публікація Міністерства оборони України «Розвиток безпілотних спроможностей Збройних Сил України». — Офіційний вебсайт МОУ, 2025. (<https://mod.gov.ua/>)

7. Жук С., Бомбергер В., Луковський І. Використання безпілотних систем у сучасних військових операціях: аналіз ефективності та ризиків. (Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.) Серія: Військові та технічні науки. — 2025. — № 2 (299). (https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/military_tech/article/view/1882)